

Sprawozdanie z działalności Komisji Polskiej Księgi Stadnej Kuców za okres 2012 -2017

Komisja powołana przez Zarząd PZHK w październiku 2012r. działała w następującym składzie

Dr hab. Ryszard Kolstrung – Przewodniczący; hodowca kuców, UP w Lublinie
Panie Ewa Łobos hodowca kuców, trener jeździectwa woj. mazowieckie
Monika Kania-Piątkowska hodowca kuców sportowych woj. mazowieckie
Dobrochna Olesińska inspektor WZHK w Gnieźnie
Grażyna Kujawska z ramienia PZHK w Warszawie
Panowie Janusz Lawin hodowca kuców, sędzia jeździecki woj. dolnośląskie
Jerzy Łukomski hodowca kuców, sędzia jeździecki woj. wielkopolskie

W okresie trwania kadencji rezygnację z uczestnictwa w pracach Komisji w roku 2016 zgłosiła inspektor Dobrochna Oleśńska, na jej miejsce została dokooptowana Joanna Szulowska inspektor w LZHK

Komisja odbywała regularne spotkania na początku roku w siedzibie PZHK w Warszawie. W naradach Komisji z głosem doradczym uczestniczył Dyrektor PZHK Andrzej Stasiowski. Ponadto niemal w każdym roku odbyły się Zebrania dodatkowe w wybranych ośrodkach w celu omówienia spraw bieżących z udziałem zaproszonych gości z terenu.

Polska Księga Stadna Kuców została powołana **9.12.2010r.** decyzją Ministra Rolnictwa jest bezpośrednią kontynuacją Rejestru Kuców i Koni Małych.

Opracowany i wydany przez Polski Związek Hodowców Koni w 1995 roku pierwszy **Krajowy Rejestr Koni Małych** – obejmował 145 ogierów i 325 klaczy kuców w trzech zasadniczych grupach:

- 62 ogiery i 205 klaczy szetlandzkich i ich pochodnych do 110 cm;
- 76 ogierów i 105 klaczy kuców innych ras i krzyżówek, w tym 39 ogierów i 61 klaczy kuców felińskich;
- 7 ogierów i 14 klaczy rasy fiordzkiej.

Drugi tom wydany przez PZHK w 2002 roku jako **Rejestr Kuców i Koni Małych** – obejmował 270 ogierów i 567 klaczy kuców w V grupach:

- 91 ogierów i 187 klaczy pochodzenia szetlandzkiego do 110 cm;
- 80 ogierów i 201 klaczy kuców różnych ras i typów powyżej 110 cm;
- 47 ogierów i 70 klaczy kuców felińskich;
- 14 ogierów i 13 klaczy fiordzkich;
- 33 ogiery i 85 klaczy bez udowodnionego pochodzenia.

W 2009 r. stan klaczy wpisanych do rejestru wynosił 900, a ogierów 492.

Do roku 2010 zarejestrowano łącznie ponad 2500 kuców.

Zapisy do Polskiej Księgi Stadnej Kuców rozpoczęto dopiero w roku 2011, przy czym w dalszym ciągu istnieje RKKM, do którego wpisywane są kuce i konie małe nie spełniające warunków wpisu do Księgi Kuców.

W Polskiej Księdze Stadnej Kuców są prowadzone sekcje

- I – polski kuc szetlandzki (p. kuc sztl.) do 110cm wysokości w kłębie z udziałem min. 75% kuca szetlandzkiego
- II – polski kuc wierzchowy (pkw) o wzroście 111-148cm, o szerokim spektrum kojarzeń międzyrasowych oraz grupy kuców ras zagranicznych w możliwością ich wydzielenia jako sekcji po uzyskaniu wystarczającej liczebności (75klaczy, 25 ogierów) do prowadzenia hodowli w czystości rasy
- III – kuc feliński o optymalne wysokości 125 -140 cm (dopuszczalne 117-148) o pochodzeniu ograniczonym do kf i ras wyjściowych

Podstawowym celem hodowlanym jest uzyskiwanie w każdej sekcji kuców przydatnych przede wszystkim do sportowej i rekreacyjnej jazdy dzieci i młodzieży. Część z nich może wykazywać predyspozycje do użytkowania zaprzęgowego i/lub hipoterapii. Dlatego jednym z elementów selekcji są próby dzielności: wierzchowe lub zaprzęgowe zaliczane obowiązkowo dla ogierów hodowlanych najpóźniej do skończenia wieku 5 lat. W pierwszych sezonach ogiery 3-4 letnie mogą być wykorzystywane rozplodowo na podstawie zaliczonej polowej wstępnej próby dzielności. Klacze zdają próby dzielności nieobowiązkowo, jednak na ogół są poddawane ocenie wstępnej. Wszystkie kuce wpisywane do PKK mają badane DNA.

Komisja Księgi na początku swojej kadencji najwięcej uwagi poświęciła dopracowaniu programu hodowlanego i zgłoszeniu stosownych poprawek zarówno w celach głównych jak i w programach prób dzielności.

Posiedzenia Komisji (poruszane zagadnienia)

2013. 03 Warszawa

- udział kuców w czempionatach krajowych – wpisanych lub spełniających warunki wpisu do PKSK lub/i Rejestru.
- pomimo dużej grupy rasowej kuców walijskich i haflingerów rasy są reprezentowane w zbyt małej liczbie aby przedstawić wniosek o utworzenie odrębnego działu w Księdze Kuców
- propozycja rozegrania Czempionatu Kuców w Wolicy woj. wielkopolskie

P. Ewa Łobos uważa, że przy okazji czempionatu należy zorganizować spotkanie z hodowcami, zorganizować wykłady na temat organizacji jeździectwa w innych krajach. Stwierdziła, że u nas w Polsce brak jest infrastruktury hodowli i jeździectwa na kucach. Pisała o tym wielokrotnie do PZJ i nie uzyskała rezultatu. Coraz mniej dzieci jeździ na kucach a jeżeli jeżdżą to są źle szkolone.

2013. 11 Wolica

- ogólnopolski czempionat hodowlany kuców,
- uwagi dotyczące programu hodowlanego „Polskiej księgi kuców” .
- wniosek PSHKK koni kabardyńskich o przyjęcie do Rejestru KM i K.

Na spotkanie przybył p. Sebastian Banaś i p. Mirosław Rosiński przedstawiciele PSHKK koni kabardyńskich. Wcześniej został przesłany wniosek o możliwość wpisywania koni kabardyńskich do rejestru kuców i koni małych. Komisja jednogłośnie przyjęła wniosek o wpisywaniu koni kabardyńskich do RKKM. Jako próbę dzielności zatwierdzono dotychczas obowiązującą próbę skokową lub jako alternatywną próbę dla koni powyżej 5 lat „rajdy długodystansowe”. Ustalono złożenie wniosku do Ministerstwa Rolnictwa o rozszerzenie próby alternatywnej o „Rajdy długodystansowe” zgodne z regulaminem PZJ. Ustalono obowiązek ukończenia dwóch rajdów ukończonych sklasyfikowanych koni.

2015.02 Warszawa

- Ustalono, że ogiery kuce mogą zdawać zasadniczą próbę dzielności również w wieku powyżej 5 lat
- wniosek Dobrochny o premiowanie także źrebiąt kuców

2016.02 Warszawa

- rezygnacja inspektor Dobrochny Olesińskiej z udziału w pracach Komisji, z powodów osobistych; propozycja włączenia do Komisji inspektor Joanny Szulowskiej z LZHK
- propozycja Czempionatu Kuców w Bychawie woj. lubelskie
- dyskusja nad propozycjami logo Księgi kuców
- w odniesieniu do nowej instrukcji opisu maści podjęto decyzje aby obowiązywały przy opisie maści podstawowe, opis maści „rozjasnionych” i rzadkich” na życzenie hodowcy
- Proponuje nie ograniczać wiekowo klaczy dopuszczonych do prób dzielności, tak jak to ma miejsce w innych szlachetnych rasach.

2016.11 Warszawa

- z powodu zgłaszania do Księgi małej liczby kuców użytkowanych w hodowli ze względu na brak badań DNA rodziców, Komisja ustaliła, że należałoby uściślić zapis w programie hodowlanym dodając zapis „(Nie dotyczy klaczy których matki były wpisane do rejestru/księgi przed 2011 rokiem). Komisja uważa, że takie klacze mogą mieć potwierdzone pochodzenie na podstawie zbadanych markerów genetycznych lub w przypadku jeżeli matki już nie żyją i nie ma możliwości ich zbadania, pozostać przy potwierdzeniu po jedynie ojcu. Ogiery natomiast bezwzględnie muszą mieć potwierdzenie po obojgu rodzicach.
- Komisja uznała też, że trzeba zmienić też zapis uznawania 5 ogierów w jednym miejscu w jednym typie. W praktyce trudno zebrać 5 ogierów

2017.12 Warszawa

- dyskusja nad zmianami w Programie hodowlanym wynikającymi z dyrektyw unijnych
- problem związany z **potwierdzeniem pochodzenia badaniami DNA obowiązujący od 2016r.** Nie wszystkie zgłoszone do wpisu kuce pochodzą po rodzicach wpisanych do księgi. Problem polega na tym, że matki tych kuców nie miały robionych badań lub miały zbadane tylko markery genetyczne grup i białek krwi. Właściciele tych kuców najczęściej wycofują wnioski o wpis do księgi. Komisja wyraziła zgodę na wpis klaczy do księgi na podstawie markerów (nie musi być DNA). W przypadku ogierów indywidualnie wnioski rozpatrzy Komisja.
- propozycja Krajowego Czempionatu Kuców w Lublinie w połączeniu z 45 leciem pracy nad kucami felińskimi

W ciągu całej kadencji Komisji na kolejnych posiedzeniach jednym z punktów było rozpatrywanie indywidualnych wniosków o dopuszczenie do krycia w PKSK ogierów o zagranicznym pochodzeniu lub dyskusyjnych - czasami o niepełnych danych o cechach pokrojowych lub użytkowych. W przypadku braku pełnej informacji, decyzje przesuwano w czasie do momentu ich uzupełnienia. zatwierdzenia decyzji następowało w wyniku porozumienia z Członkami Komisji drogą internetową.

Ponoszony kilkakrotnie postulat P. Ewy Łobos o aktywizacji współpracy Komisji z odpowiednimi agendami w PZJ w celu poprawienia jakości szkolenia młodych jeźdźców jeżdżących na kucach i całej infrastruktury z tym ziązanej okazał się trudny do raalizacji z powodu wielu zmian w składzie Zarządu i struktur PZJ.

W okresie działania Komisji w obecnym składzie zostały zorganizowane **Krajowe Czempionaty Kuców**, w komisjach sędziowskich brali udział członkowie Komisji Księgi Stadnej.

- II - 2013 Prymusowa Wola gmina Sławno OZHK w Łodzi 23 kuce - mała frekwencja, wniosek o ogłoszeniu na stronie PZHK nie tylko OZHK, wprowadzić pokazy użytkowości
- III - 2014 Wolica k. Kalisza ZHKW w Gnieźnie, I Czempionat Użytkowy (ujeżdżenie, skoki przez przeszkody, powożenia parami i singlami, oraz skoków w korytarzu bez jeźdźca) – tylko 22 kuce, ocena użytkowa bez udziału publiczności a szkoda, mimo lub z powodu zawodów rozgrywanych równoległe
- IV - 2015 zaplanowany w Strzegomiu (woj. dolnośląskie) nie odbył się ze względu na małą liczbę zgłoszeń
- IV - 2016 w Bychawie (woj. lubelskie) LZHK tylko 22 kuce ale wyrównana stawka, bez czempionatu użytkowego ale z udziałem w pokazach użytkowości pod siodłem i w zaprzęgu
- V - 2017 zaplanowany w Józefinie (woj. mazowieckie) nie odbył się z powodu małej liczby zgłoszeń
- V - na 2018 zgłoszony do realizacji przez KPZHK w Bydgoszczy w Bielicach

Ogólnie z trudnych do wyjaśnienia powodów niełatwo jest zapewnić udział dużej liczby kuców hodowlanych na Czempionatach hodowlanych, a tym bardziej w Czempionatach użytkowych pomimo dość znacznej liczby (wg informacji ustnych inspektorów z terenu) klaczy hodowlanych kuców wykorzystywanych także użytkowo. Trudniejsza sytuacja jest z ogierami, które z racji ograniczeń w sporcie nie są pokazywane publicznie w użytkowaniu w kierunku w jakim zdawały próby dzielności.

Próby dzielności

Rok	klacze			Rok	ogierzy			Razem
	wierzch.	zaprzęg.	wstępna		wierzch.	zaprzęg.	wstępna	
2013	0	3	45	2013	0	3	20	71
2014	7	4	22	2014	2	6	25	66
2015	2	1	33	2015	22	1	18	77
2016	1	0	32	2016	1	2	23	59
2017	0	0	53	2017	4	2	23	81

Szkolenia z przeprowadzania prób dzielności odbyły się we Wrocław Partyńce w 2015r, co zaowocowało najwyższą liczbą odbytych prób użytkowych

Statystyka

Według zestawienia imiennego uzyskanego z Redakcji Ksiąg Stadnych w połowie 2013 r. zapisano do Polskiej Księgi Kuców 297 kuców różnych ras

Sekcja	Rasa kuca	ogierzy	klacze	razem
p.k.szetl.		21	32	53
	pkw	19	39	58
	k. wal.	38	50	88
	k. n. wierz.	1	4	5
	k. connem.		4	4
	haflin.	2	31	33
p. k. w.				189
kf		12	44	56
Ogółem		93	204	297

Komisja rozważała możliwość utworzenia sekcji kuca walijskiego, ponieważ jest to wg informacji z Okręgów najliczniej prezentowana rasy kuców zagranicznych, lecz tylko niewielka ich część jest wpisana do Księgi. Z powyższego wynika, że dalszy rozwój sekcji pkw będzie oparty o ogierzy walijskie jako reproduktory, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na to, aby zdawały one pełne próby użyteczności

Według informacji uzyskanej z działu informatycznego PZHK liczby kuców wpisanych do PKSK aktywnych w hodowli utrzymuje się na nie zmienionym lecz niskim poziomie 181 sztuk

Księga województwo	klacze starsze		klacze młode		źrebięta				Ogierzy starsze	ogierzy młode
	G	W	G	W	ogierki		klaczki			
					od matek rodow.	od matek NN	od matek rodow.	od matek NN		
Białystok	1	0	0	0	1	4	3	11	2	0
Bydgoszcz	6	0	3	0	10	24	9	23	4	0
Gdańsk	0	0	0	0	7	24	15	53	0	0
Katowice	3	0	0	0	9	27	8	39	1	0
Kielce	1	0	0	0	1	3	0	4	0	0
Kraków	3	0	1	3	17	37	18	43	3	1
Lublin	16	1	6	0	13	8	10	20	8	0
Łódź	5	0	1	0	7	31	7	45	6	0
Olsztyn	2	0	1	0	4	9	4	10	1	0
Poznań	23	1	4	1	27	90	29	102	11	5
Rzeszów	7	3	6	0	11	28	12	35	1	0
Szczecin	4	0	5	0	7	10	7	22	1	0
Warszawa	4	0	3	0	11	28	7	27	5	1
Wrocław	11	0	2	0	16	40	13	48	2	2
Zielona Góra	0	0	0	0	1	6	3	5	0	0
POLSKA	86	5	32	4					45	9
	91		36		1143					
	127								54	
Razem									181	

2017

Księga województwo	klacze		klacze		żrebięta				Ogierzy starsze	ogierzy młode
	starsze		młode		ogierki		klaczki			
	G	W	G	W	od matek rodow.	od matek NN	od matek rodow	od matek NN		
Białystok	0	0	1	0	1	0	0	2	0	0
Bydgoszcz	5	0	3	0	8	21	12	34	2	0
Gdańsk	0	1	1	0	9	24	10	31	0	1
Katowice	5	0	0	0	8	19	10	31	2	1
Kielce	2	1	0	0	1	3	1	3	0	0
Kraków	3	2	1	0	3	15	4	29	2	1
Lublin	12	0	6	2	18	36	15	30	6	1
Łódź	6	0	0	0	5	11	8	14	2	1
Olsztyn	0	0	1	0	8	11	8	12	2	0
Poznań	23	1	6	1	34	91	33	89	31	4
Rzeszów	7	1	0	0	3	20	3	24	2	1
Szczecin	3	0	3	0	5	17	6	12	1	0
Warszawa	1	0	1	0	2	19	8	25	2	1
Wrocław	6	1	3	0	11	41	8	23	5	3
Zielona Góra	1	0	0	0	0	7	2	13	0	0
POLSKA	74	7	26	3	116	335	128	372	57	14
	81		29						71	
Razem		110							181	

Z niepokojem należy stwierdzić, że w ciągu 5 ocenianych lat liczba kuców wpisanych do Księgi Stadnej aktywnych w hodowli utrzymała się na tym samym poziomie 181 sztuk, ale zanotowano wzrost liczby ogierów i zmniejszenie liczby klaczy. Udział ogierów wzrósł z 29% do 39%.

A propos Rejestru Kuców i koni Małych Komisja uważa, że potrzebna jest dalsze jego utrzymanie ze względu na nieustannie pojawiające się nowe kuce z niepełnym pochodzeniem a niezłej jakości pokrojowo-użytkowej, a także koni ras małych (do 156cm wzrostu) przykładowo ostatnio wpisanych koni kabardyńskich.

W imieniu Komisji PKSK
Przewodniczący dr hab. R. Kolstrung